

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hozdca: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Sallógyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kizárólag a közérdeket szolgálja. Előfizetések és hirdetések a közérdekre nem vállalkozik. Kiadóműhely: Székelyudvarhely.

A népkormány kiűriti az egész Felvidéket.

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) A Budapesten időző francia katonai bizottság vezetője Vix ezredes ma délelőtt azt a kívánságát fejezte ki a Linder Béla miniszterrel folytatott tárgyalások folyamán, hogy a magyar népkormány katonailag haladéktalanul ürítse ki az egész Felvidéket. A francia katonai bizottság által kifejezett álláspont szerint erre az intézkedésre a Felvidék rendjének és nyugalmanak helyreállítása céljából van szükség.

Ezt a teljesen új és megdöbbentő követelést Linder Béla azonnal közölte a miniszterelnökkel. A kormány tagjainak egy része éppen a belügyminisztériumban volt, ahol az erdélyi magyar küldöttség vezetőivel tárgyaltak Batthyányi, Jászi és Lovászi miniszterek. A kormány tagjai érthető meglepetéssel fogadták a követelést és azonnal tanácskozássra ültek össze és Károlyi miniszterelnökkel történi megbeszélés után elhatározták: hogy a francia bizottság követelését a magyar népkormány teljesíti, de egyúttal proklamációt intéz az ország minden népéhez. A proklamációban a kormány a legyverszüneti szerződés határozatára hivatkozva, tiltakozik a népjogellenes követelés ellen. A proklamáció célja az, hogy az ország lakosságát megnyugtassa. Rámutat ezért a kormány a románok és csehek erészakos betörésére és kifejezi a népkormány az azt a reménységét, hogy a népek ítélőszéke a béketárgyalásokon elégtételt fog szolgáltatni a minden oldalról megrohant magyar népnek.

Sajtószabadság!

A népköztársaság kormánya első teendőjének tartotta a sajtószabadság biztosítását. Az 1918. II. néptörvény a sajtószabadságról szól.

A kormány új sajtótörvénye a legtisztább forrásból, az 1848-iki hagyományokból merít.

A sajtó munkásai is, de velük az egész közönség is meglepedéssel fogadja a sajtószabadság újabb biztosítását; ha a háboruban nem raktak volna annyi békót a sajtóra, akkor sok szomorú esemény megelőzhető és elkerülhető lett volna.

Az őszinte szótól nem kell félni; politikának is okosabb eltűnni a kellemetlen, de igaz szót, mint a visszafojtott elkeseredés, az erőszakkal elnémított keserőségek kilobbanásaival állani szembe. Az előző rendszer ezt nem tudta vagy nem akarta belátni. A Tiszántúl szerkesztőségi fiókjában komikus emlékek gyanánt a hivatalos cenzurának egész kazal rendeletét és fenyegetését őrizzük, amelyek a leghetlenebb tilalmakat tartalmazzák; nem szabad erről, nem szabad arról írni, mert különben... csak éppen a haditörvénytől elé állítást nem helyezték kilátásba.

Végigrevirálták az országot egy évben hétszer — de írni nem volt róla szabad. Talán az ellenség így nem tudta meg, hogy katonáink éheznek? Talán Foch tábornok pont a magyar lapokból akart értesülni közéletünk sünk akkori fejtelenségéről s mert minket jóllakottnak és megelégedett-

nek hitt, elállott az offenzívától? Mikor már javában voltak sztrájkok, még a verebek is azért nem csiripeltek róluk, mert a verebek is sztrájkoltak, pont akkor nem volt szabad írni a sztrájkokról. Elmaradtak azért a sztrájkok? Az első hadikölcsön kibocsátása előtt, mikor már mindenki tudott róla, egyszerre betiltották a róla cikkezést; mikor a lapok elhallgatása folytán a közönség nyugtalankodni kezdett, akkor meg arra kértek bennünket, de bizony mégis csak írjunk a hadikölcsönről, még pedig minél sűrűbben. Egyes tilalmakat pedig elfelejtettek visszavonni. Például 1915-ben megtiltották a lapoknak, hogy Románia külpolitikájával foglalkozzanak. A szerkesztőségekben már akkor ebből tudtuk, hogy Romániával baj lesz, de a tilalmat nem vonták vissza 1917-ben sem, mikor már Mackensen dirigálta Románia külpolitikáját.

Aztán a sok apró bosszantás. Egyszer szigorú megróvást kaptunk egy cikk közzététele miatt. Elfelejtették persze, hogy a cikk a cenzurán átment, csak persze pár héttel előbb. Egy igen érdekes harctéri levél volt. És még ezer kisebb-nagyobb tüszurás, amelyekben most mosolyognánk, ha olyan időket élnénk, amikor magyar embernek egyáltalán kedve lehet mosolyogni.

Jó, hogy a sajtónak ezt és a többi bilincset egy rövid törvény végre lekalapálta. Köszöntjük érte a törvény megalkotóit — csak azt követeljük, hogy a sajtó szabad legyen ám aztán igazán!

Ha az ügyészi cenzura megszűnt, ne legyen helyette semmi más fiók-cenzura. Ha a „kivételes törvénnyel” nem fenyegetik ma az újságírókat, ne fenyegetessék, ne szegjék szárnyát másféle kivételes terrorral sem. Bizunk a népkormányban, hogy igazi, becsületes sajtószabadságot akar s hisszük, az lesz az életben is.

Mindenki ismeri az ország helyzetét, a sajtó minden munkása tudja, mi a kötelessége ezekben az időkben. A népkormány bizalmát, melynek a sajtótörvényben bizonyosságát adta, mi is bizalommal viszonzottuk. Bizunk benne, hogy az ország jól felfogott érdekében igazi sajtószabadságot ígér a kormány az új törvényben — mi most ehhez csak azt követeljük, hogy a törvény ne legyen — mint volt sokszor a múltban — hazug papíros, hanem legyen élő valóság.

Követeljük az életben is az igazi, becsületes sajtószabadságot. A sajtóban szólalhasson meg minden vélemény igazán, őszintén. Követeljük a gondolat igazi szabadságát. Szabad Magyarország nincs szabad sajtó nélkül — ezért követeljük az ország érdekében mindenki számára a feltétlenül garantált, feltétlenül tiszteletben tartott, becsületesen megvalósított sajtószabadságot. Nem elég egy becsületes törvényt papírra írni; tessék tisztességesen átvinni az életbe is. Így várja ezt az új éra minden becsületes férfiatól minden tisztességes ember.

*

Az új sajtótörvény szövege a következő:

1918 II. néptörvény a sajtószabadságról.

1. §. Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti. 2. §. előzetes vizsgálatnak nincs helye. A sajtótermékeket csupán bírói ítélet alapján lehet lefoglalni. A sajtótermékek utcai terjesztéséhez — beleértve a falragaszok kifüggesztését is — hatósági engedély nem kell. A lapbiztosíték eltöröltetik. 3. §. Sajtó útján elkövetett bűncselekmény esetében a felelősség fokozatosan terheli a szerzőt, a kiadót, időszaki lapban sajtó útján elköve-

tett bűncselekmény esetében pedig a szerzőt, felelősszerkesztőt, a kiadót. Ha a sajtó termék a nemzetgyűlésnek, hatóságoknak, vagy törvény által alkotott egyéb testületeknek nyilvános iratait vagy nyilvános tárgyalásait hiv szellemben és igazán közli, büntető eljárásnak nincs helye. 4. §. E néptörvénynek azok a rendelkezései, melyek végrehajtásához további intézkedés nem kell, azonnal életbe lépnek. A többi rendelkezés végrehajtása végett szükséges szabályokat, valamint a sajtójog egyéb szabályait a kormány sürgősen megállapítani köteles.

ben önállóan intézik el a németek a hatóságokkal.

— Az élelmezésre nézve is, mondotta az őrnagy, várjuk a magyar kormány döntését. Mi felajánlunk, hogy vásárolunk mi magunknak. De elfogadjuk azt a megoldást is, hogy a kormány szállítsa részünkre az élelmet s akkor mi neki fizetünk.

A németek és a románok.

Megkérdeztük, hogy volt-e valami érintkezésük a román komitéval vagy a reguláris hadsereggel?

— Mi azt az utasítást kaptuk az ententől, hogy csak a magyar kormánnyal tárgyaljunk. Ennélfogva nem is kerestük a román komité.

— Egyetlen egyszer volt dolgunk a románokkal. Gyulafehérváron arra kértek bennünket, hogy míg a nagy nemzetgyűlés tart, szakítsuk meg az átvonulást a városon. Mi azt feleltük, hogy nekünk sürgős az utunk s mivel semmi demonstrációs szándékunk nincs, az átvonulást nem szakítjuk meg.

— Egész Erdélyben a magyar hatóságok segítségét vettük igénybe.

Négy hétig maradnak Váradon a németek.

Tegnap délután 1 órakor egy szürke, császári sasos autón megérkezett Nagyváradra Mackensen. Egyenesen a püspöki aulába ment, ahol minden percben várták egy aradi távirat alapján, amely jelezte, hogy Mackensen a déli órákban fog Nagyváradra érkezni.

Mihelyt az autó befordult a rezidencia kapuján, értesítették gróf Széchényi Miklós megyéspüspököt, aki Brém Lőrinc kanonok kíséretében lesietett és mint szívélyes házi gazda üdvözölte a fáradt német tábornokot, aki veretlen seregével igyekszik hazája felé.

A szívélyes üdvözlés rövid ideig tartott, mert Mackensen rögtön felment lakosztályába, ahol lepihent, mert az ut megviselte és parancsörtszije útján bejelentette, hogy délután 5 órakor fogja tiszteletét tenni a házigazdánál.

Alig vonult vissza Mackensen, mikor megjelentek az aulában a nagyváradai sajtó képviselői, hogy információt kérjenek a hadvezértől. Dr Mazurek Gyula püspöki titkár fogadta az újságírókat és készséges örömmel vállalta azt a szerepet, hogy a sajtó megkapja a közönség tájékoztatására szükséges információkat. Pár perc múlva beszélhetünk Mackensen parancsörtszijével, egy vezérkari őrnaggyal, aki rendkívül fontos közléseket tett.

Százhetvenezer ember gyalog, vasúton és kocsin

igyekszik elhagyni a demarkációs vonalat. Ennyiből áll Mackensen érintetlen hadserege. Ez a soha meg nem vert sereg teljes fegyverzetben áll még, rengeteg élelmiszerkészlete van s egy óriási négyyszög felé tart, amelynek sarkpontjai: Szeged, Szonok, Debrecen és Nagyvárad. Ebbe a nagy kockába internálják Mackensen haderejét, elszállásolják a katonákat s egyelőre megtartják fegyverüket.

Arra a kérdésünkre, hogy meddig? — az őrnagy ezt válaszolta:

— Schwarzkopf ezredet küldötte föl Budapestre a tábornok ur, hogy az internálás felől tárgyaljon a magyar kormánnyal. Míg ő le nem érkezik, addig a fegyverletétel kérdése függőben marad. Mi állandóan összeköttetésben vagyunk Németországgal és onnan egy német bizottságot kértünk. Ez előtt fogjuk letenni a fegyvert. Ilyen instrukcióval ment föl Budapestre Schwarzkopf ezredes is.

Miről tárgyalnak Pesten?

Mivel az befejezett tény, hogy Mackensen seregét internálni fogják, több fontos kérdésben folynak Budapesten a tárgyalások

az entente katonai bizottsága, a magyar kormány és Mackensen között.

A csapatok egyelőre arra törekszenek, hogy minél előbb elhagyják azt a területet, amelyet D'Esperay tábornok megszállásra kijelölt. Erre a célra a németek vasutat, szénét, távirót és postát kérnek a magyar kormánytól. Bizonyos, hogy a magyar kormány fog gondoskodni arról, hogy szén készletünket erre az időre pótolja. A legényesség és tisztek elhelyezését a nagy négyyszög-

„Váradra 4 román tiszt sem jött el.”

Fölvettük a legizőbb kérdést: Nagyvárad és Biharmegye megszállását. Milyen, ha a németek itt maradnak és meddig maradnak itt?

— Minden a magyar kormánytól függ. Számításunk szerint a hadseregnek, amely áll a 11. és a 61. hadseregekből, legalább 4 hétre van szükségük, amíg elhelyezkednek a négy város kockájában. Addig mindenestre itt maradunk.

— Hogy a román hadsereg eljusson ideig, azt kétkem. Ez a sereg nem is sereg, nagyobbrészt tisztekből áll s ha Váradig akarnak jönni, ide talán négy tiszt sem vonulhatna be. A Vöröstoronyi szoroson még át sem jöttek, ott még mi masirozunk. És négy hétig sok minden történhetik, még a békekonferencia is dönthet, akkor pedig tisztázódik a helyzet.

— Uunkat eddig nem zavarta semmi sem, boldog és magabiztos népek között jöttünk el, akik úgy néznek ránk, mintha egy régi világ páncélos vitézei volnánk. Jó utat kívántak ennek az utolsó fegyverkezett embertömegnek és alig hiszen, hogy az ugynevezett román reguláris csapatok sokáig regulárisak maradnának.

Hangulat a németek közt.

Mackensen serege még az egyetlen hadsereg, amelyt a forradalom éntetlenül hagyott a középső óriási hatalmak seregei között. Ruhájuk tiszta és új arcuk pihent, a két rohamsisacos poszt az aulá kapujában olyan keményen áll fegyverben, mint békében a Hofburg oszlopai alatt.

Ugyan mitel az egész hadsereg a zegzugos erdélyi utakon mint egy hatalmas kompakt tömeg, amely még most is viszonylag telefonirótokon mozognak. A német katonák még e ték, hogy csak így egységes tömegben tudnak minél előbb hazajárni. Az ottani négy események között ők, de nem voltak képesek közülük a rend sorait megbontani.

Ezt a páatlan kitartást a ve érteleméje is e ősegit Mackensent nagy sereket katonái.

A tisztikar a Riman'ez ben fog étkéz i Mackensenel együtt, aki csak reggelire lesz a püspök vendége. Egyelőre nem fog láto-

gatásokat tenni sehol sem, míg Schwarzkopf ezredes még nem érkezik. Azután sorra elmegy az internálási terület négy nagyobb városába.

A ruha-rekvirálási rendelet végrehajtása.

Értekezlet a városházán.

A harctérről hazajött katonák nagyrésze kopott, lerongyolódott ruhában érkezett és érkezik haza; a legtöbbnek nincs civilruhája, hogy azzal váltsák fel a katonaruhát. A katonák felruházása nagyon fontos és sürgős dolog, miért is a kormány, készlet hiányában, a közönséghez fordul, hogy feleszámú ruháját, fehérneműjét és cipőjét ingyen szolgáltatassa be s ezen rendelet mindenkire kötelező.

A rendelet végrehajtásáról tárgyaltak tegnap délután Lukács Ödön főjegyző elnöklété alatt.

Lukács Ödön főjegyző ismertette a miniszter rendeletét. Az előző rendeletet újabb rendelettel módosította a miniszter. Eszerint 5 pár cipő, 5 pár cipő és 11 pár fehérnemű (ing és alsónadrág) mentes a beszolgáltatás kötelezettsége alól s csak az ezen felüli mennyiségből kell progresszíve a ruhákat beszolgáltatni. — Ismertette a főjegyző azokat a módosításokat, amelyekkel Budapesten a ruha rekvirálás körül eljárnak. Nagyváradon a hatóság akként tervezi a rendelet végrehajtását, hogy a közönséget megkímélje a bejelenő nyomatványok utáni járkálástól és a kiadó lapokat a hatóság emberei kézbesítik a háztulajdonosoknak, illetve házigondnokoknak.

Házankint egy-egy összesítő lapot osztanak ki, ezenkívül minden lakó kap egy-egy bejelentő lapot. Ahol leszerelt katonák vannak, azok részére igénybejelentő lapokat adnak ki annak bejelentésére, minő ruhákra van az illetők szüksége. Minden háznál a lakóváasznak maguk közül bizalmiférfiát, akia beszedik a bejelentőlapokat, kiál-

litják az összesítő lapokat, a bejelentéseket felülvizsgálják és a ruhákat a meghatározott helyre öltönyönként összekötve beszálítják.

A város területén három átvevő és ruhakiosztó bizottság lesz: Olasziban, Ujvároson és Váradvelencén.

Az összes eljárásra vonatkozó határidőket hirdetmény útján hozzák a közönség tudomására.

A bizottságokat, különösen a kiosztásra való tekintettel, katonai személyekkel kiegészítik, míg a beszolgáltatásnál az átvétel munkájában az erre felkérendő jótékony hölgyek is részt vesznek.

A ruhaátvevő és kiosztó-bizottságok elnökei: Olasziban Mann Ferenc, Ujvároson Hann Gyula és Velencén Pártos Arnold. A bizottság tagjait később állapítják meg.

A londoni konferencia Vilmos és a volt trónörökös kiadása mellett foglalt állást.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Berlini távirat szerint a Reuter ügynökség arról értesül, hogy a londoni konferencián egybehangzóan az a fellegás alakult ki, hogy Hollandiától a legelősebben ki kell követelni Vilmos ex császárt és a volt trónörökös.

Vilmos császár husz zsák aranypenze.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Berlini távirat szerint a hamburgi Katona Tanács elnöke tegnap kijelentette: Tudomására jutott, hogy husz zsák aranypenz van utban Hollandia felé Vilmos császár házigazdájának címére. Ezt a hirt Berlinben teljesen hihetetlennek tartják.

Uj háborúra készülnek a németek?

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Azok a kemény feltételek ugylátszik új háboru esiráját növesztik. Erre vall Foch tábornok nyilatkozata, aki szerint a következő háboru még az eddiginél is borzalmasabb lesz, mert minden eddig létező erőforrást befog vonni hatáskörébe. Egyik hírlapíró megkérdezte a tábornagyot, hogy miért gondol új háborúra, midőn a mostani is alig tud lecsendesedni. Foch így felelt: *Sajnos igen, háborúra gondolok, mert Németország máris készülődik.*

* A harctérről hazatért ügyvédek lakás nélkül. A nagyváradai Ügyvédek Szövetségének küldöttsége tegnap felkereste Nagyvárad város lakáshivatalát s elfáradta, hogy mintegy 70-80 ügyvéd tért haza a háboruból Nagyváradra. Ezek nagyrésze lakás nélkül van. Arra kéri a szövetség a lakáshivatalt, hogy a rendelkezésre kerülő lakásoknál elsősorban a hadból visszatért ügyvédek részébe lakásban. A lakáshivatal vezetője ezen méltányos kérelem teljesítését meg is ígerte. Terve szerint erre a célra leghelyesebb lenne a nagy lakással, 5-6 szobával bírók lakásainak egy részét rekvirálni, de ahhoz az országos lakásügyi tanács engedélye szükséges. Felkérte a küldöttséget, hogy annak kieszaközlését a kormánybiztosnál kérjék. A küldöttség ezután a kormánybiztosnál terjesztette elő a kérelmet.

A kormány és Vix alezredes iratváltása a Felvidék kiürítése ügyében.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) A Póltikai Híradó jelenti: Vix alezredes a következő átiratot intézte Károlyi miniszterelnökéhez:

Károlyi Mihály öméltóságának, a magyar kormány elnökének!

Nagyméltóságú Uram!

Párisból kapott utasításom teljesítése kép a keleti szövetséges hadseregek parancsnoksága arra kért, hogy a magyar kormány nyúl a következőket közöljem:

A magyar kormány a szlovák országba magyar csapatokat küldött, amelyek a szlovák területen kifosztják azokat a lakosokat, akik a cseh nemzethez kívánnak csatlakozni.

A cseh csapatok azon kis osztagait, amelyek a forradalomkor a magyar hatóságok távoztása után szlovák területet foglaltak el, a magyar csapatok elfogták, elűzték, vagy megölték.

A cseh-szlovák államot a szövetségesek elismerték, hadseregük a szövetséges hadseregéhez tartoznak. Ennek folytán a szlovák területen levő cseh-szlovák csapatok, mint a szövetséges hadviselők részese jár el a fegyverszüneti feltételek végrehajtásában, amely rendelkezett a régi osztrák-magyar monarchia e területének elfoglalásáról.

Ennek folytán meg vagyok bizva, hívjam fel a magyar kormányt, hogy haladéktalanul vonja vissza csapatait Szlovákból, ahol azok szövetséges megszállás mellett semmi szín alatt sem rendezkedhetnek be. Sziveskedjék a fenti rendelkezéseket haladéktalan teljesítése végett a rendelkezéseket kiadni s velem tudatni azt az időpontot amikor ezek a rendelkezések teljeségükben végre lesznek hajtva

Vix.

A magyar népkormány válasza.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság kormányának miniszterelnöke Vix alezredeshez, a szövetségesek katonai küldöttségének főnökéhez a következő választ küldte:

Alezredes Ur!

Válaszolva az 1918. év december 3-án kelt jegyzékére, van szerencsém a magyar népköztársaság kormányának nevében a következőket tudomására hozni:

A magyar népköztársaság kormánya mindig készen arra, hogy mindent megtegyen azoknak a köteleességeknek teljesítésére, amelyek az 1918. november 13-án kelt katonai fegyverszünet megállapodásából folynak, de tudatában annak a rettenetes erkölcsi és politikai felelősségnek, amelyet magára vett azáltal, hogy feltétlenül fogadtatja a szövetséges hadseregek parancsnoksága által kiadott rendelkezéseket, amelyek az annyira sújtott Magyarországra vonatkoznak, mégis az a fájdalmas kötelessége van, hogy tiltakozzék olyan megállapodások ellen, amelyek téves információkon alapulnak.

Továbbá tiltakozik a fegyverszüneti megállapodások olyan értelmezése ellen, amelyek véleményem szerint nincsenek összhangban a megállapított katonai fegyverszünet rendelkezéseivel, amelyek e vélemények szerint ellenkeznek magának a fegyverszünet gondolatával is.

A magyar hatóságok egyáltalán nem hagyták el helyüket a forradalom követke-

tében, de igenis azért, mert cseh irreguláris csapatok őket onnan elűzték. Ezek a csapatok a magyar állam területének szlovák többség által lakott számos községében fosztogattak s arra kényszerítették a magyar kormányt, hogy olyan rendszabályokat alkalmazzon, amelyek a november 13-án kelt katonai megállapodásoknak megfelelnek, a rendtartását és vasutforgalmát biztosítsák. A magyar csapatok nem fosztogatták a szlovák népet és sohasem mentek túl annak a feladatnak határán, hogy véget vessenek a közelgő anarchiának, amely anarchia abból a tényből állhat elő, hogy az irreguláris cseh csapatok a vasuti közlekedést akadályozza, a sineket felszedve, a forgalmat teljesen elvágva arra törekedtek, hogy a szén- és ásványanyagokat és élelmiszer szállítást lehetetlenné tegye.

A fegyverszüneti megállapodások tizenhetedik szakaszának az a célja, hogy a magyar kormány részére a belső igazgatás teljesességét az egész magyar állam területén biztosítsa. Amde a cseh csapatok által történt elfoglalások különbözik attól a megszállástól, amelyről a megállapodás harmadik szakaszában van szó. A cseh csapatok teljesen illuzorikusá teszik, hogy a magyar kormány az országban a rendet közigazgatási hatóságaival tartsa fenn.

A cseh-szlovák államnak a szövetségesek és a magyar kormány által történt elismerése nem ad jogot annak a keltetésére, hogy a Magyarország név alatt ismert ezer éves államok semmiképp sem kétséges határai mintegy automikus módon már most megváltozzanak és ez által megelőzése jön létre a békekonferencia határozatainak, amely egyedül lesz illetékes a határkérdés végleges megállapítására.

A magyar kormány azt a megokolt kérelmét terjeszti elő, hogy a fegyverszüneti megállapodások pontos végrehajtása végett megfelelő rendszabályok létesítenek abból a célból, hogy a cseh reguláris, vagy irreguláris csapatok tartózkodjanak a magyar állam területének elfoglalásától és ismertessék el kifejezetten, hogy a fegyverszüneti megállapodások vonatkozó szakasza értelmében, annak korlátai között a magyar népköztársaság kormányának a belső rend biztosítása céljából joga van gyalogsági, vagy lovassági csapatokat küldeni a magyar állam területének minden részébe.

Ezután a válasz vegyes bizottság alakítását kéri abból a célból, hogy megállapítsa a fegyverszüneti szerződés feltételeit. A csehek által való megsértését és azt, hogy az ezen jegyzékben foglalt tényállítások a valóságnak megfelelnek.

A magyar népköztársaság kormányának nevében
Károlyi Mihály
miniszterelnök.

A népkormány proklamációja a magyarokhoz.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Késő éjjel jelentik: a magyar népkormány a Vix alezredessel történt iratváltás után terjedelmes proklamációt adott ki, amelyet „A magyarokhoz” intézett. A proklamáció utal a kormány kényszer helyzetére s azt a reményét fejezi ki, hogy a békekonferencia az ezeréves Magyarország szétdarabolásába nem fog belemenni, végül osztatlan és teljes támogatást kér a kormány számára, hogy a közelgő békét előkészítse, a teljes demokráciát megteremtse, hogy a végső leszámolásra a nemzetek rokonszenvét és jóindulatát Magyarország számára megszerezze.

Beszüntették a villamos vasut forgalmát. Csak tiz napra van szén.

A szénhiány teljes mértékben bekövetkezett Nagyváradon. Hogy eddig is fenn tudták tartani a városi villanytelep üzemét, azt annak lehet betudni, hogy pár nappal ezelőtt érkezett a telep részére hét vaggon szén.

Nagyvárad város a petrozséni szénbányával áll szerződés viszonyban, de a vasúti szállítás nehézségei miatt nem tud a bánya szenet szállítani Nagyváradra.

Rimler Károly polgármester telefonon érintkezésbe lépett a bánya vezetésével s azt az értesítést kapta, hogy nagyobb mennyiségű szenet indítottak Nagyváradra, de azok utban hevernek valahol a vasúti szállítások nehézségei miatt.

Érintkezésbe léptek a vasutasok szervezetével, hogy a szervezet emberei menjenek az utban levő szén után s azt szállítsák ide.

Különben nem sok kilátás van arra, hogy a petrozséni szénbányából ezután újabb szénzállítást kapjon Nagyvárad, mert a román megszálló csapatok már közelednek Petrozsénhez s ha megszállják, onnantól ugyan aligha kapunk többé szenet.

Hyen körülmények között Nagyvárad igen szorult helyzetbe jutott s ha a legközelebbi pár nap alatt nem érkezik meg az ut-

ban levő szén, megállanak az üzemek, mert a villanytelepnek nem lesz szene.

Éppen ez okból Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésében elhatározta, hogy további intézkedésig máától, december 5-től kezdve a villamos vasut forgalmát teljesen beszünteti. Tehát ma már nem közlekednek Nagyváradon a villamos kocsik.

A nagyváradai posta táviráda igazgatóság pár nappal ezelőtt aziránt kereste meg Nagyvárad városát, hogy a táviráda- és telefonközpont részére a redukált időben is adjon a világításra áramot, mert kellő világítás nélkül sem a táviratokat nem képesek helyesen továbbítani, sem a telefonkapcsolásokat nem képesek zavar nélkül végezni.

A szénhiány miatt azonban a város a kérelmet, a nyomós okok dacára, nem teljesítheti.

Felhívjuk az illetékes tényezők figyelmét arra, hogy ha már olyan közszükségleti intézményt is szüneteltetnek a szénhiány miatt, mint a villamos vasut, akkor redukálják a minimumra a kávéházak, üzletek világítását is. E téren még mindig nagy a pazarlás, itt lehetne igen sokat megtakarítani.

Állásnélküli magánalkalmazottak demonstráló gyűlése.

200 nagykereskedő nem akar állást adni 150 harctérről visszajött alkalmazottnak.

Minden támadó és elégedetlenséget szító tendencia nélkül akarunk foglalkozni a harctérről visszaérkezett, állásnélküli magánalkalmazottak helyzetével. Egyetlen célunk, mint mindig, a nyugalmat és rendet szolgáltatni, de semmiesetre sem úgy, hogy ezzel a háboruban meggazdagodott és ma lelketlenül, embertelenül viselkedő egyesek kis magánérdekeit támogassuk, különösen azért nem, mert mint a tünetek mutatják, ezek egy cseppet sem szolgáltak rá a védelemre.

Szinte Nagyvárad biztonságát fenyegeti veszély a kereskedők és más munkaadók viselkedése folytán. 150 állásnélküli magánalkalmazott van ma Nagyváradon, akik mindnyájan harctérről, vagy hadi'ogságból jöttek vissza. Ez a 150 ember ma kenyér nélkül, a kormány által kiutalt napi tíz korona segélyből él, alamizsnát kap, olyat, melyből jóllakni nem lehet. Ez a 150 ember türelmesen — hiszen a harctéren, a havas sáros lövészárokban megtanulta a türelmet — emberséges belátással várta, hogy a törvény erejénél fogva álláshoz, munkaalkalomhoz jut. Arról már régen, még a harctéren letettek, hogy volt munkaadók jóakarattal, saját elhatározásukból tárt karokkal fogadják őket, akik az által, hogy a határt védik, biztosították az itthoniakat, hogy nyugodtan

meggazdagodhassanak. Nem is várták ezt. Azért menekültek a törvény oltalma alá.

A magánalkalmazottak — mint ismeretes — megalakították a Leszerelt Állásnélküli Magánalkalmazottak szakszervezetét, amelynek feladata volt békés uton érvényre juttatni az alkalmazottak visszafogadásáról szóló törvényt. Összeültek, gyűléseztek a munkaadókkal és látszólag eredményesen. A kereskedők és vállalatok ugyanis megígérték, hogy december 5-ig, tehát a mai napig munkát adnak az alkalmazottnak. A határidő lejárt és 150 közül mindössze 5-6 kapott állást, a többi a legnagyobb nyomorban, napi 10 korona alamizsnából tengődik és az elkeseredettség legutolsó fokára ért.

Olyan cég, mint Kárpáti Miklós, aki a háboru alatt 5 millió koronát keresett, 100 korona havi fizetést akar adni egy alkalmazottnak, a többi 200 nagy firma pedig hallani sem akar arról, hogy megélhetést adjon ezeknek az embereknek. Pedig nagyrésztük igemis abban a helyzetben van, hogy a hazatért alkalmazottak elhelyezésében megerősítés nélkül részt vehet. Ha minden nagy cég csak egyet elhelyez, a kérdés meg van oldva.

A magánalkalmazottak szervezete a szociáldemokrata párt szárnyai alatt áll. A szociáldemokrata vezetők tartották eddig biztató ígéretekkel őket, mert azt hitték, hogy rövidesen sikerül meggyőzni a munkaadókat és kenyérhez juttatják az állásnélküleket. Tette ezt a szociálista párt a rend és közbiztonság megóvása céljából.

De hitegetni, ígéretni nem lehet a végletekig. Példá rá Oroszország, ahol egy darabig ugyanígy ment a dolog és amikor az éhesek megunták a várakozást, gyilkoltak, raboltak és raboltak.

Nem gondolják a dúsgazdag kereskedők, hogy az ő vagyoniuk éppen úgy kockán forog most, mint alkalmazottaik élete a fronton? Nem gondolják, hogy az elégedetlenség hasonlatos a dinamitthoz, egyetlen kicsi szikra felrobbanthatja?

A tőkésék, a belátásnélküli, hirtelen meggazdagodottak érthetetlen viselkedése miatt fenyegeti az egész várost a felborulás, holott egy kis jóakarattal mindent megoldana. Az a kereskedő például, aki a háboru alatt 500 ezer koronát keresett — és melyik nem keresett legalább ennyit? — ha egy alkalmazottat havi 700 korona fizetéssel akceptál egy fél év alatt, amíg a törvény kötelezi. 4200 koronát fizetett. Egy félmillió után 4200 korona könyöradománynak is kevés, nemhogy sok volna 6 hónap becsületos munkájáért. De kapzsóságuk ahhoz a 4200 koronához is görcsösen ragaszkodnak, amely tulajdonképpen egész vagyoniukat megvédené!

Tegnap beszélünk az állásnélküli magánalkalmazottak egyik vezetőjével, aki orosz fogságból tért vissza. Megkérdeztük, hogy a mai demonstráció nagygyűlés milyen mederben fog lefolyni és a szakszervezet milyen eszközökkel akarja sikertelenség esetén állásba juttatni a nélkülöző alkalmazottakat?

— Ma csak az erőnket mutatjuk meg. Látni fogják, hogy az összes magánalkalmazottak és tisztviselők egyetértéssel abban, hogy nekünk munka után járó megélhetés és nem alamizsna kell. Mi nem terrorizálunk, hanem minket terrorizálnak a munkaadók, hogy erőlyes eszközökkel éljünk. Az állásnélküliek, akik kivétel nélkül a harctérről jöttek vissza, a végsőkig el vannak keseredve, alig lehet velük birni és ha elvesztjük befolyásunkat, ugyan az fog történni, ami Oroszországban: teljes felfordulás. A katonák és a nemzetőrök a mi hátunk mögött állnak és ha fellebben a láng, nem lehet elfojtani többé.

Azt hisszük, ennyi elég. Ehhez nem lehet mást hozzáfűzni, mint azt, hogy gondolkozzanak a hadimilliómosok és adjanak kenyeret azoknak, akik szenvedtek a harctéren és most koplálnak idehaza.

A demonstráló nagygyűlés ma délelőtt 11 órakor lesz a Bémer téren.

A Mackensen hadsereg lefegyverezése és internálása.

Az Est jelenti: Azok a tárgyalások, melyeket a Mackensen hadsereg főparancsnokságával folytattunk, szerencsés befejezést nyert. Mackensen elutazott Nagyváradra, s ezalatt a hadügyminiszterium kiküldött bizottsága, melyet Jankovics Arisztid vezérkari ezredes vezetett s amelyhez csatlakozott Ameil francia vezérkari kapitány, megállapodott a Mackensen sereg főparancsnokával a fegyverletételben. A Nagyszében környékén levő német csapatok Berthelot francia tábornok előtt tették le a fegyvert, az Erdély különböző városaiban, továbbá Nagyváradon, Szolnokon és Kiujszálláson időző csapatok magyar katonai bizottságok előtt tették le fegyverüket, ami rendben, zavar nélkül folyt le.

Berlin, dec. 4. A Mackensen hadsereg internálásának terminusát a német fegyverszüneti bizottság kérésére ma déli tizenkét óráig meghosszabbították.

A népkormány új zárórarendelete.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Vázsonyi államtitkár, a szénügyek kormánybiztosa, a tüzelőanyagokkal való takarékosság tárgyában ma a következőket rendelte el:

1. A világító és gázmotorok további intézkedésig üzemben kívül helyezendők.
2. Nyílt elárúsító üzleteket, boltokat, azokhoz tartozó irodákat és raktárakat reggel hat óra előtt, délután négy órán túl, szombaton este hat órán túl nyitva tartani nem szabad. Az élelmiszerek, fűtőanyagokat árúsító helyeket reggel öt óra előtt és este nyolc órán túl nem szabad nyitva tartani.
3. Irodák reggel hét órától délután három óráig tarthatók nyitva. Közhivatalokra és szállítványozással foglalkozó irodákra e megszorítás nem vonatkozik.
4. A nyilvános étkezési helyek, kávéházak, vendéglők, korcsmák, italmérések, valamint a mozgófényképszínházak, színházak, arfeumok, dalszarnokok, varieték, táncteremek, táncintézetek, tánciskolák, végül egyesületek helyiségei esti tíz órán túl nem tarthatók nyitva.

Felhívás az összes hadviselt tart. és népfelkelő tisztek és szellemi munkásokhoz.

Bajtársak! Fontolja meg mindegyiktek önmagában, hogy az összes hadviselt — tehát a polgári élettől elszakított, elfelejtett szellemi munkásoknak, az ujonnan kialakult államban léteükből való gyors és megfelelő elhelyezése céljából szükségesnek tartjátok tömörülni és csatlakozni a budapesti mintegy 14000 tagot számláló országos egyesülethez? Ez az egyesület nem akarja, hogy mind egyiktek külön-külön folytassa a létharcot, hanem az összes bajtársak imponáló erejével akar közreműködni érdeketekben. Nem vezetői állásokra törekedik, nem kiváltságokat akar nektek juttatni, hanem állandó munkakört. Szeme előtt tartja az új népköztársaság kialakulásának fontosságát. Eppen ezért eljött a csakis a tart. és népfelkelő tisztekre és csakis a pillanatnyilag kedvező 3-4000 koronás végkielégítési követelést, mert nem akarja a jelenlegi népkormány amugy is súlyos helyzetét megnehezíteni. Főcélul tűzte ki, hogy a végleges elhelyezésről s állandó boldogulástokról gondoskodik. *Aki dolgozni akar, annak munkát kell aoni.* Tanfolyamokat állít fel azok számára, akik az eddigőtől eltérő, vagy eddig még meg nem választott foglalkozási ágakban magukat ki képezni akarják.

Politikailag az egyesület nem kötötte le magát, a jelenlegi népkormányt azonban minden erejével támogatja.

Az összes hadviselt bajtársakkal azért nem foglalkozhat az egyesület, mert az összes kézirunkások egy táborban vannak, a megfelelő szakcsoportokban. Azokat meg kell bontani az új népköztársaság érdekei ellen. Azokról kell tehát gondoskodni, akik még nincsenek elhelyezve és állandó, tehát nem pillanatnyi értékkel bíró segélyt nyújtanak. A segély első sorban azoké kell, hogy legyen, akik jobban rá zorultak, akik éheznek, akik tehát nem várhatnak, s addig tarthat, amíg elhelyezést nem nyernek.

A szervezkedés adja meg az erőt, az segíti a szerencsétlenebb helyzetben levő bajtársakat a boldogulásához, hogy hasznos munkásai legyenek a társadalomnak.

Szállítási engedély.

A közlelmzési miniszter 335000—1918. sz. rendelete értelmében tudomására hozom a város lakosságának és az érdekelteknek, hogy a tehéntejből készített és juhtejből készült tarméket az élő és leölt baromfiak baromfihusnak és zsirnak, valamint az ezekből készült élelmiszereknek, élő vagy leölt vadnak és mindennemű vadhusnak, méznek és méhviasznak, baromfifojásnak a már eddig is szállítási igazolványhoz köztölt zöldség, főzelék és gyümölcsfélének, ideértve a diót és dióbelet is, valamint az ezekből bármikéut készített szárított, savanyodott, befőzött vagy egyébként előállított és bármikéut csomagolt konzervnek, gyümölcsnek vasuton, hajón és gépkocsin való szállítása és a szállításhoz szükséges igazolvány ki szolgáltatása tárgyában a következőket rendelem:

Felsorolt cikkeknek az ország területén belül való szállításához jelen rendelkezés megjelenésétől kezdve szállítási igazolvány nem szükséges, kivéve, ha a szállítás Fiuméba, vagy olyan vasuti állomásra történik, amelyen Horvát-Szlavonországba, Ausztriába, vagy általában az ország határán kívül fekvő vonalakra átmenet történik.

Ezekre az állomásokra, továbbá Fiuméba, valamint Horvát-Szlavonországba, Ausztriába s általában az ország határán kívül fekvő helyre történő szállítás esetében azonban a küldemény súlyára való tekintet nélkül szállítási igazolvány feltétlenül szükséges és azt

A) tejtermékekre, méz és méhviaszra, továbbá baromfifojásra az Orsz. Közlelmzési Hivatal,

B) élő és leölt baromfira és husra és zsirra, valamint az ezekből készült élelmiszerekre, továbbá vidra és vadusra az Orsz. Közlelmzési Hivatal utasításai szerint az Országos Vadforgalmi Iroda,

C) zöldség, főzelék és gyümölcsfélékre valamint az ezekből bármikéut készített és bármikéut csomagolt konzervre, gyümölcsizre stb. ugyancsak az orsz. közlelmzési hivatal utasításai szerint az orsz. zöldség, főzelék és gyümölcsforgalmi rt. szolgáltatja ki.

Továbbra is érvényben marad azonban a 59000—1916 közlelmzési miniszteri rendelet ama intézkedése, mely szerint a határszéli és az ország határán kívüli forgalomban az utas által közúti közlelmzésben magával vitt élelmiszerek és egyes közlelmzési cikkek szállításához szükséges engedélyt minden cikkre nézve az orsz. közlelmzési hivatal szolgáltatja ki.

Nagyvárad, 1918. nov. hó 12-én.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

* Ipartestületi közlemények. É tesitjük az ipartestület kötelekőbe tartozó összes iparosokat, hogy az ipartestület hivatalos órái a világítási és fűtési anyag k korlátozása végett változott és pedig oly módon, hogy az ipartestület hivatala a feleknek csak reggel 8 órától, déli 12 óráig áll rendelkezésre. Deltután hivatal nincs. — A háboruból hazatért katonai iparosok érdekében az ipartestület elhatározta hogy az állami kölcsönkieszközéség, a saját kockázatára kölcsön, illetve kölcsönnyújtást fogja kieszközölni az igénylőknek. Feinívjuk tehát az ipartestület kötelekőbe tartozó katonaviselt iparosokat, hogy kölcsönigényeiket a cél meghatározása mellett az ipartestület hivatalában a hét folyamán délelőtt 9—12 óra között jelentsek be. Tisztelettel az ipartestület elnöksége.

HÍREK

Ankét a földreform tárgyában.

Agoston Péter dr főispán kormánybiztos ur óhajára falusi néptanácsaink utján egybe-hívtuk a képviselőit a nincstelen földműves munkásoknak, akiknek a népkormány földet akar juttatni. Főispánunk a földreform tárgyában meghallgatni kívánta azoknak a véleményét, akiknek a földhöz jussuk van. Az ankét a földműves népnek a megyeházán egybegyűlt képviselőivel már megtartott. Azonban szükségesnek találja főispánunk meghallgatni azoknak a véleményét is, akiknek a földreform megoldására vonatkozó tervük van, akik a földreform kérdésének elméletével foglalkoztak. Felhívom tehát azokat, akik e kérdéssel közelebbről foglalkoztak és erre vonatkozólag véleményüket nyilvánítani akarják, sziveskedjenek a *follyó hó 9-én* tartandó ankétén megjelenni.

Az ankét a főispán ur elnökléte alatt a városháza nagytermében délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Nagyvárad, december hó 4. napján.

Biharvármegye
Nemzei Tanácsa.
Kovács Miklós
elnök.

* Tartalékos tisztek közgyűlése. Ma, csütörtök délután 6 órakor a városház tanácstermében nagygyűlés lesz, melyre a tisztek szabad szervezetének végrehajtó bizottsága minden tartalékos és népfelkelő tisztet és önkéntest meghív. Ezen gyűlésen *Ullertó József* főhadnagy, mérnök és dr *Várad* Ödön százados, ügyvéd ismertetni fogják a tartalékos és népfelkelő tisztek országos egyesületének szervezetét, törekvéseit. Akik az országos gyűlés hívei, ezen alkalommal mindjárt aláírhatják a tagsági belépési igazolványt is — Tegyetek föl magatoknak a kérdést, hogy emberi kötelességetek e segíteni azokon, akikkel éveken át sziklák közt több rosszban, mint jóban együtt voltatok, akikkel együtt számtalanszor farkasszemet néztek a halállal s akiket esetleg már csak — özvegyek és árvák képviselnek.

* Szociális Missziótársulat Leányklubja ma d. u. 3 órakor az Oltáreglyet helyiségében munkajelutánt tart.

* A városi tanácsból. Nagyvárad város tanácsa tegnap tartott ülésén az anya-és csecsemővédelem céljaira 7200 koronát kiutalt dr *Edelmann* Menyhért gyermekmenhely-igazgató kezéhez. — Elhatározta a tanács, hogy a kaszárnyákban levő tiszti pavilonokat lakásokká átalakíttatja s az átalakítással a városi mérnöki hivatal megbizja. Az így rendelkezésre álló lakásokban hidból haza ért iparosokat helyeznek el. — Nagyvárad városának, különösen az utóbbi időben igen megsaporodtak az autói. Elhatározta a tanács, hogy a gépkocsik számára egy megfelelő garage-t építtet. Erre a célra a honvéduzárlakanya udvarát jelölte ki. Az építéssel a városi mérnöki hivatal, szöfförök szerződötésével és a szükséges benzin beszerzésével pedig *Juricskay* Barna tanácsost bízták meg.

A szerbek Somogy vármegyét is megszállják.

Megsértve a fegyverszüneti szerződést, bevonultak Barcsba és Szigetvárra.

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) Kaposvárról jelentik: Szerb csapatok, megsértve a fegyverszüneti szerződést, átlépték Somogy vármegye határát és megszállták Barcsot és Szigetvárt. A hatóságok tiltakoztak a megszállás ellen, de a szerb csapatok parancsnoka a tiltakozást nem vette tudomásul. A megszálló szerbek feloszlatták a nemzetőrséget és megtiltották az öt legfiatalabb korosztály bevonulását.

A benyomult cseh-szlovák csapatok megszavaztatják a lakosságot.

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) Budapestről hivatalosan jelentik: A hadügyminiszteriumba olyan jelentések érkeznek, hogy a cseh-szlovák csapatok azokban a községekben és városokban, amelyekbe sikerült benyomulniok, leszavaztatják a lakosságot a cseh-szlovák államhoz való csatlakozás érdekében.

Felette örvendetes eredmény, hogy ezek a szavazások sok helyen nem váltják valóra a cseh reménysegeket, mert a lakosság zöme a magyar állam

kötelmébe akar maradni és a cseh államhoz való csatlakozásról hallani sem akar. A csehek ennek ellenére is folytatják munkájukat, nem tudják bevégni a békekonzferencia döntését, mindenáron azt akarják, hogy már a fegyverszünet ideje alatt ürítsük ki és adjuk át nekik a Felvidéknek azt a részét, amelyre igényt tartanak. Azt állítják, hogy az antant erre irányuló törekvésüket magáévá tette, melyre nézve már a legközelebbi órákban teljes világosság fog derülni.

Mikor érkeznek a budapesti megszálló csapatok?

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) Fehértemplomból tegnap indult el a Budapestet megszálló francia lovasdandár, az ugynevezett Gabetta dandár. A dandár tisztikara mintegy ötven tiszt, egy tábornok vezetése alatt ma este fog a fővárosba érkezni, a legénység, mintegy kétezer ember, holnap délelőtt érkezik Budapestre. Ma délután négy óráig sem a keleti pályaudvar, sem a nyugati pályaudvar állomásfőnöksége a megszálló csapatok érkezési idejéről semmiféle hivatalos értesítést nem kapott.

Ferenc József végrendeletét nem hiven hajtották végre.

Budapest, dec. 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az államtanács legutóbbi ülésén foglalkozott néhai Ferenc József végrendeletével és vizsgálatot indított, mert alaposnak látszik az a feltevés, hogy az elhunyt uralkodó akaratát nem hajtották hiven végre. Körülbelül hét millió koronát nem fordítottak a végrendeletben megállapított

célra. Ezt az összeget ugyanis a néhai király Ferenc Ferdinánd gyermekeinek szánta, de a végrendelet végrehajtói ezt a tekintélyes összeget a mai napig sem fizették ki. Dr Szilveszter jegyző utasítást kapott a végrendelet meghagyásainak pontos végrehajtására.

Károlyi miniszterelnök franciaországi utazása.

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) Egy reggeli lap mai számában azt jelentette, hogy Károlyi miniszterelnök nemsokára Franciaországba utazik. A Magyarország ügy értesítő, hogy a miniszterelnöknek ez a szándéka valóban fennáll. Természetes, hogy Károlyi miniszterelnök csak abban az esetben kél utra, ha részére meg-

felelő fogadtatás biztosítható. Ezen ügyben a puhatolózások már megindultak és remélhető, hogy eredményre fognak vezetni. Hogy Károlyi miniszterelnök kiknek társaságában fog utazni, arra nézve minden kombináció korai és így valótlan, mert ez irányban még döntés nem történt.

* Aranyműves alkalmazottak szervekedése. Az óras, aranyműves és rokon szakmák, e hó 3 án értekezletet tartottak. A szociáldemokrata párt nevében Füchs István beszélt, aki méltatta az alkalmazottak nyomorát, a szervekedés szükségességét és a munkanélküliség enyhítésére irányuló törekvéseket, mely után megalakították a helyi csoportot. — A vezetőség felhívja az összes alkalmazottakat és összeírás végett a munkanélküli szaktársakat, hogy e hó 7-én, szombat este egyegyed 7 órákor a Munkásokban feltétlenül megjelenjenek.

* Előadás a magánalkalmazottak jogviszonyainak rendezéséről. A magánalkalmazotti szakszervezetek rendezésében holnap, pénteken este fél 8 órákor a városháza nagytermében előadás lesz a magánalkalmazottak jogviszonyainak rendezése tárgyában legutóbb kiadott miniszteri rendeletről. Az előadáson ismertetni fogja a szervezet az érdekeltekkel a rendelet nyújtotta jogokat, miért is ez uton hívjuk fel az összes ipari, pénzintézeti és magántisztviselőket, valamint a kereskedelmi alkalmazottakat, hogy saját érdekükben jelenjenek meg.

* Közigazgatási ülés. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tudvalevőleg november hóban, a forradalom miatt nem tartotta meg ülését. Ma, csütörtökön azonban a közigazgatási bizottság megtartja rendes havi ülését, délután három órákor a városháza bizottsági termében.

* Az Urleányok kongregációja szombaton reggel 7 órákor közös szentáldozásra jön össze az elasi plébánia templomban.

* Az Urak Mária kongregációja ma d. u. fél kettőkor tartja rendes összejövetelét a szokott helyen.

* A Szigligeti Társaság választmánya ma d. u. 6 órákor a városháza tanácstermében ülést tart.

* Felhívás a kiskereskedőkhez. Felhívom a korlátolt és korlátlan italmérésű kiskereskedők közül mindazokat, akik sumbeszerzési utalványokat még ezideig át nem vették, hogy azok átvétele végett folyó hó 5-én, csütörtökön Rimanóczy utca 1. szám alatt levő társulati helyiségben okvetlenül jelenjenek meg, mert ellenkező esetben sum elárusítási igényüktől elesnek. Nagyvárad, 1918 december 5. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* Felhívás a rokkantakhoz. Felhívjuk az összes rokkantakat és hadifözvegyeket, hogy csütörtökön, azaz 5 én este 5 órákor a Teleky-utcai Abbázia-hávéház helyiségében fontos gyűlésen megjelenjenek. Igazolványát mindenki hozza magával Rokkant Tanács.

* Orvosi hír. Dr. Antal Miklós Szent László tér 16. szám alatt (Weinberger-ház) rendeléseit megkezdte.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK

megérkeztek, remekszép üvegszillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szerelteknek

STERN VILLAMOS VÁLLALATA Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

IRODALOM

Dr. Vucskics Gyula: Az Ur Jézus-ereklyéi. A templomi könyvespolcok anyaga ismét bővült egy igen praktikus füzettel. A szerző könnyed, népies modorban írja le a szent ereklyék történetét egész napjainkig. Ezzel sok, a nép közt széles rétegben elterjedt babonának vágja el az útját, művelt körök meg betekintést nyerhetnek, hogy mily gondosan vizsgálja meg az Egyház az ereklyék valódiságát és mily féltékenyen őrizte meg századok folyamán. A füzet a Szent István-Társulat „Keresztény Kiskönyvtár” füzetek között jelent meg.

Az Uj Idők legutolsó számában Beth-lesz Margit grófnő folytatja Majd című regényét. Regényt irt még Galahad csodálatos kalandjai címmel. A. H. Adám. Elbeszéléseket irtak Lovik Károly, Zöldi Márton. Verseket: Telekes Béla, Emőd Tamás. Szerkesztőség kiadóhivatal Budapest.

Színház.

A színház műsora:

Csütörtök: Palika. (Előszőr.)
Péntek: Palika.
Szombat délután: Nebántsvirág.

Palika. Ma lesz a premierje Gábor Andor, az öletes író legértékesebb színpadi alkotásának. A „Palika” telivér pesti életkép, irodalmi velleitásokkal és nagy színpadi hatásokkal. Az érdekes bemutató Tóth Elek rendezésében a színház drámai személyzetét foglalkoztatja. A címszerepét, az öntudatos tisztalelkű diákt, akit tragikus családi helyzete a halálba kerget, a kedvelt szerelmes színész, Váradi Lajos, partnerét a talentumos G. Polgár Mariska alakítja. A többi szerepekben Jósika Mici, Pápsiné, Harsányi, Gróf, Deák és Perényi tentességük javát adjuk.

II. József császár — délután. Szomorú Dezső nagyszerű történelmi színműve, a szerencsétlen Habsburgok felvilágosodott sarjának, a tragikus sorsú „Kalapos király”-nak mély pszichológiával és érdekesítő jelenetekkel felépített drámája, a forradalmi idők közönségét kétszeres aktualitásával vonzza. A legjobb Szomorú dráma délutáni előadása a bemutató pompás szereposztásában kerül színre vasárnap délután a premier biztos zsufolt házával. A főszerepeket ezután is Havassy Mariska, Tóth Elek, Bihari Akos és Harsányi játsszák.

Erdészleány. Buchbinder és Jarno bájos zenéjű, idillikus meséjű operettjét a jövő nében új szereposztásban eleveníti fel a színház operett együttese. A repriz címszerepében a népszerű primadonna, Horváth Nusi, tehetségének újabb kvalitásait csillogtatja.

Nebántsvirág. Szombaton megy a színházi szezonban először délutáni előadásban Hervé hervadhatatlan, örökszép melódájú operettje. Denise de Flvigne t, Pálmay Ilka és Küry Klára híres szerepét a színház bájos primadonnoja, Aggházy Melinda veszi át. Floridor Celestin pompás kettős figuráját a kitűnő komikus, Szigeti Jenő játssza.

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

URÁNIA mozgó- színház	MA Az átkos arany. Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.
------------------------------------	---

Márchichek Ferenc

államilag képesített szőlész
és borkezelő kádármester.

Van szerencsém a nagyé-demü közönség (szőlőbirtokosok, borkereskedők) b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMŰHEYT

nyitottam. Elvállalok új és ócska hordók, kádák készítését és javítását. Borpince berendezéseket, privát borkezelést, borderítéseket, hibás hordók p. eperálását felelősség mellett. Továbbá szőlőtelepítéseknel, alany- és nemes-szőlőfajok megválasztásánál, beültetéseknel (fekvés szerint) szakzeű felvilágosítás szolgálok. Kivárára terepmegtekintés végett ki is megyek.

A nagyvárad telekkönyvi hatóság részéről kinevezett alulírott zárgondnok e hatóság 14179—1918 sz. végzése alapján közhírré teszem, hogy a nagyvárad 1468 sz. betétben 6615, 6616, 6617 hrszámú mintegy 6 és 1/2 kat. hold kaszálón termelt s ugyanot három boglyába rakott (a Szűpa sikátor közelében Mayr Sándor tulajdonos birtokán) ideai széna-termést 1918. évi december 11-én délelőtt 11 órakor a helyszínén nyilvános árverésen a legtöbbet igé önek készpénzfizetés ellenében el fogom adni.

Vevő köteles a vételári illetéket szintén nyomban kiegyenlíteni.

Nagyvárad, 1918. december 3.

Dr. Imrik Gusztáv
ügyvéd, zárgondnok.

Egy barok-stylyű szép kivitelű, négy soros nagy

cserép kályha

terem fűtésre is alkalmas, használt, de jó állapotban lévő,

eladó.

Értekezni lehet Sal Ferenc-utca 4. szám, káptalani mérnöki irodában.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sürü-, still-fésűk, hajtók, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárúk, pipere és toilete szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
javítások eszközöktetnek.

VISZKETEGSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLESCH-féle törvényesen védett

„Skaboform“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbategely 4 K, nagy tegely 6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedüs Rezső „Szent László” gyógyszertárában és Sebestyén Artúr „Diana” gyógyszertárában.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Őszi vihar.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

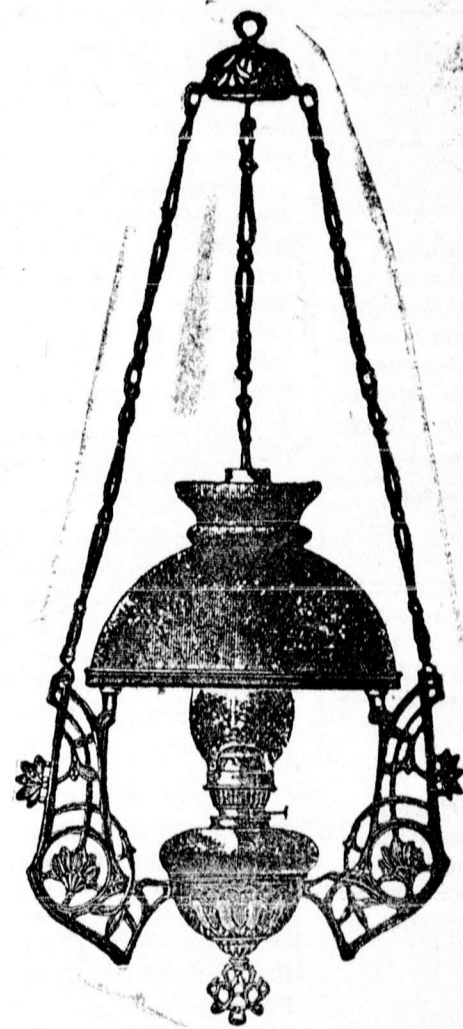
VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Az átkos arany.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40—
Kávékészlet	40—
Feketekávé készlet színes tálcával	40—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80—
Főző lábasok tűzálló	6—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40—
Függőlámpa csigás felszerelve	60—
Falilükkő színes aranyozással	40—
Ebédlőkészlet sz. aranyozással 6 szem.	300—
Ebédlőkészlet színes finom minátva! 100 részes, teáskészlettel együtt	500—

Dizsműáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald dizsműáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képkeretezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Árak viszonteladókna is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és dizsműáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Salétrom-só!
Sonka- és huspácolás-hoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógyszárban, — városháza mellett.

Husfűstölést
és disznóölést elvállal Bém-utca 11.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Portörliők
és padlótörliők darabja 6 korona 50 fillér. — Hegedüs János, Rákóczi-ut 1. szám.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fiainál. Telefon 15-08.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László-templon) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvórlum, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét
új ruhákért, mert a kilátnon bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag felfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszárban, a városháza mellett.

Poloskairtó
Hoksin biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtására. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Tavaszi
szepiők, májfoltok, bőrrőzséség, kiütés, miteszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Spanyolnátha
járványoknál betegszobákban *tenyő (borovicska) szobaillat* kitűnő dezinficiáló permeező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

Ór
akassai és jó fizetéssel felvétetik a fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldöncdíj ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE
Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatos 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 36 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO-VICS IGNÁCZ bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vezetékszerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Telefon 1000.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.